

Rapport från seminarium på Linnéuniversitetet 2024-10-15 om Ribe och den tidiga monetariseringen på 700-talet

Moderator för seminariet var historiker Hans Hägerdal på Linnéuniversitetet. Han hälsade välkommen och presenterade föreläsaren arkeologen Claus Feveile från Ribe museum – Museum Vest, som höll den inledande föreläsningen. Denne har nu tilldelats medalj av Holméniska stiftelsen för sin forskning.

Från mitten av 600-talet går man över från små guldmynt till silvermynt i Europa. Dessa silvermynt kallas porcupine och grupperas primär (695-715/20), sekundär (720-740) och tertiär (740-800?). I Ribe etableras en egen myntsort – sceattas – omkring år 725. Dessa har senare på 1800-talet i Tyskland namngivits till Wodan/Monster-mynt. Man vet dock inte om bilderna verkligen föreställer Oden resp. ett monster? Så här ser dessa mynt ut:

Totalt har mer än 479 sceattas hittats i Ribe, som var en marknadsplats/stad. En lokal kung här lyckades tydligen hävda att på denna marknadsplats ska dessa mynt användas som betalningsmedel. Andra myntsorter fick växlas över till sceattas. Okänt vem som var denne kung. Som exempel nämndes utgrävning av ett "hus K12", som blev daterat till år 723/4-730 med dendrokronologi. I detta hus hittades ganska spritt över hela ytan men på olika djup flera sceattas, som man anser speglar en vardagsanvändning av dessa mynt. I huset hittades också kammar för människor, speglande kontakter med Baltikum, kammar för ullbearbetning speglande andra kontakter kanske frisiska osv. En del av en luta hittades som speglar högre stånd. Dessutom tecken på glaspärletillverkning, som också anger hög status.

Senare in på 800-talet blir de små sceattas skiftade till hel- och halvpenningar och dessa mynt gjordes tunnare och bredare (diameter ca 2 cm). Kanske det hade med inflation att göra. Detta var för tiden mycket innovativt. På Ribes marknadsplats hittas inte vikter utan det var dessa mynt som gällde som betalningsmedel. Jämförelser gjorde också med verksamheten i Hedeby respektive Åhus i Sverige, som verkar ha varit egna kungadömen, med sina regler. Beskrevs också hur en del mynt blivit använda som smycken.

Avslutningsvis blev det rätt mycket diskussion om olika länders regelverk för användande av metalldetektor, där man i Danmark har fått upptäckt väldigt mycket fynd i jorden vilket har givit mycket ny kunskap. Risken för plundring och okunnig användning diskuterades också.

Vi är tacksamma för att vi blev inbjudna till detta seminarium av Linnéuniversitetet!

Rapportör Per Andrén/Kronobergs Arkeologiska Förening